

5. Biudzhetni kodeks Ukrainy vid 8 lyp. 2010 r. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n3296>.

6. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2020 rik: Zakon Ukrainy vid 14 lystop. 2019 r. № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/294-IX>.

7. Pro Poriadok ta umovy nadannia subventsii z derzhavnoho biudzhetu mistsevym biudzhetam na nadannia derzhavnoi pidtrymky osobam z osoblyvymy osvritnimy potrebamy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 liut. 2017 r. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.

8. Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii inkluzyvnoho navchannia u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 serp. 2011 r. № 872. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF#n8>.

9. Pro zahalnu seredniu osvitu: Zakon Ukrainy vid 13 trav. 1999 r. № 651-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14/>.

10. Joyce Gubbelsa, Karien M. Coppensa and Inge de Wolf Inclusive education in the Netherlands: how funding arrangements and demographic trends relate to dropout and participation rates. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13603116.2017.1416684?needAccess=true> [In English].

11. Country information for Lithuania - Financing of inclusive education systems. URL: <https://www.european-agency.org/country-information/lithuania/financing-of-inclusive-education-systems> [In English].

Клімова Галина Павлівна

*доктор філософських наук, професор,
провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Розглядається зміст поняття «інноваційна особистість», аналізуються різні моделі інноваційної особистості. Досліджуються інноваційні якості викладача вищої школи, які формуються в процесі його професійного становлення. Розглядаються різноманітні підходи до організації професійного становлення викладача вищої школи.

Ключові слова: інноваційна особистість, професійне становлення викладача, вимоги до інноваційної особистості, етапи професійного становлення викладача, інноваційні якості викладача вищої школи.

The content of the concept of «innovative personality» is considered, different models of innovative personality are analyzed. The innovative qualities of the high school teacher, which are formed in the process of his professional formation, are investigated. Various approaches to the organization of professional formation of a high school teacher are considered.

Keywords: innovative personality, professional development of the teacher, requirements for innovative personality, stages of professional formation of the teacher, innovative qualities of the teacher of higher education.

Серед найважливіших умов, необхідних для ефективного протікання процесів інноваційного розвитку, найбільш значимим є формування інноваційної особистості як особистості нового соціального типу. В інноваційному суспільстві людина являє собою не просто «економічну людину», під якою розуміється комплекс економічних функцій та ролей, що визначають раціональну поведінку людини в економіці індустріального типу, а багатогранну особистість, яка виступає як вирішальний чинник й головний ресурс суспільства інноваційного типу

В науковій літературі представлені різні моделі інноваційної особистості. На наш погляд, інноваційна особистість – це особистість, що творить сучасність, тобто здатна вплинути на хід соціального розвитку. При цьому вона сама сформована умовами сучасності. Інноваційна особистість прагне керувати соціальною дійсністю. З цією метою вона знаходиться в пошуку нових форм впливу. Вона готова взяти відповідальність за наслідки своєї інноваційної діяльності

Інноваційній особистості, що забезпечує інноваційний розвиток суспільства властиві такі риси, як: здатність до творчості; наявність певного інтелектуального ресурсу; соціальна зрілість як готовність до інноваційної діяльності.

Здатність до творчості передбачає вміння бачити різні шляхи вирішення нестандартної ситуації, оцінивши кожен з них і вибрати найбільш оптимальний. Антиподом творчості є традиціоналізм, для

якого характерно небажання прагнути до нового, невідомого. Здатність не до адаптивного самозмінення, коли особистість змушена пристосовуватися до динамізму соціального життя, а до такого смислорозумінню, яке націлено як на зміну умов соціального життя, так і на самовдосконалення – є інтегральною якістю інноваційної особистості. Ця типова особливість творчості обумовлює як сукупність особистісних рис, так і загальні характеристики творчого мислення як атрибутивної ознаки інноваційної особистості. Провідними властивостями творчого мислення виступають: здатність виявляти безліч різних варіантів вирішення завдань при одних і тих же умовах, а також здатність знаходити несуперечливі рішення в суперечливих ситуаціях.

Особистість інноваційного типу володіє високим інтелектом, одним із способів адекватної оцінки якого є співвідношення рівня її утворення та ступеня її включення у суспільно-значущі сфери діяльності. У теперішній час найпродуктивніші рішення інноваційних задач створюються на межі різних галузей наукового знання на основі найбільш повного використання інтелектуального ресурсу особистості. При цьому інноваційна особистість соціально і психологічно глибоко мотивована. Вона володіє внутрішньою готовністю до здійснення інноваційної діяльності.

Сказане дозволяє сформулювати конкретні вимоги, що пред'являються до інноваційної особистості:

1. Уміння інтегрувати різні види наукового знання. Для цього необхідна не тільки здатність до постійного переосмислення світу, а й готовність приймати зміну смислів навколишнього світу, змінювати свої життєві орієнтири.

2. Інноваційну особистість відрізняє високий рівень професійної самосвідомості.

3. Інноваційна особистість повинна розуміти і по можливості передбачити наслідки інноваційних проектів, брати на себе моральну відповідальність за свою творчість.

Завдяки інноваційним якостям особистість виявляється здатною ініціювати і реально забезпечувати становлення і розвиток інноваційного суспільства.

Необхідність інноваційного розвитку вищої школи актуалізує проблему професійного становлення викладача, зорієнтованого на інноваційну діяльність. Це обумовлено тим, що розвиток творчого потенціалу викладача вищої школи є ключовою умовою забезпечення його готовності до праці в умовах інноваційних змін.

Інноваційні якості викладача вищої школи формуються в процесі його професійного становлення. в якому можна виділити певні етапи:

1. формування професійних «намірів» – усвідомлений вибір професії;

2. професійна підготовка – освоєння системи професійних знань, умінь, навичок, формування соціально-значущих і професійних якостей;

3. професіоналізація – адаптація до професії, професійне самовизначення, придбання професійного досвіду, розвиток якостей, необхідних для кваліфікованого виконання професійної діяльності;

4. майстерність – творче, ініціативне виконання професійної діяльності.

Професійне становлення викладача вищої школи багато в чому визначається його умінням вирішувати професійні завдання на основі моделювання інноваційного освітнього середовища, здійснення інноваційної діяльності, призначення якої – обґрунтоване перевтілення змісту освіти і методів навчання за рахунок створення, розповсюдження і освоєння нових освітніх ідей з метою підвищення ефективності функціонування системи вищої школи.

Розгляд різноманітних підходів до організації професійного становлення викладача вищої школи, зорієнтованого на інноваційну діяльність, дозволяє стверджувати:

– спостерігається зміна вимог до викладача: від педагога – предметника до педагога – дослідника;

– визначними характеристиками професіоналізму викладача стають інноваційний стиль мислення, професійна творчість тощо;

– необхідна перебудова стратегії роботи з викладачем, яка обумовлена соціальною ситуацією, що склалася, практикою сучасної освіти у ВНЗ, зміною ціннісних основ в суспільстві у цілому;

– для підготовки викладача вищої школи до інноваційної діяльності в процесі його професійного становлення необхідно створити умови для формування у нього дослідницької і комунікативної компетенцій, рефлексивних вмінь, мотиваційної готовності до інновацій;

– процес професійного становлення викладача, зорієнтованого на інноваційну діяльність, повинен здійснюватися на основі компетентнісного підходу і бути безперервним, тобто становлення інноваційної практики – це процес, який постійно змінюється;

– професійне становлення викладача вищої школи відбувається за рахунок участі суб'єкта в інноваційній діяльності і спеціально організованих рефлексивно-аналітичних, проектних і освітніх процесах;

– доцільно організовувати супроводження професійного становлення викладача вищої школи на основі вирішення різнорівневих завдань, які притаманні даному виду діяльності (засвоєння знань і вмінь на основі конструювання понять і смислів, вирішення професійних завдань на основі моделювання інноваційного освітнього середовища, вибудовування своєї траєкторії професійного руху на основі проектування діяльності, індивідуальних освітніх завдань і програми по їх реалізації).

Процес професійного становлення викладача вищої школи, який займається інноваційною діяльністю, включає *змістовний, організаційний і результативний компоненти*.

Змістовний компонент передбачає наповнення даного процесу модульними дидактичними одиницями, які забезпечують збагачення наукових знань і професійно-педагогічних вмінь (здійснювати рефлексію своєї діяльності, постановку освітніх завдань, вибудовувати індивідуальну програму дій з їх реалізації).

Організаційний компонент спрямований на створення інноваційного освітнього середовища, що дозволяє засвоювати його зміст і насичувати його відповідними формами (організаційно-діяльнісними і рефлексивно-аналітичними семінарами) і методами (конструювання, моделювання, проектування та ін.).

Результативний компонент зорієнтований на розробку засобів моніторингу і здійснення моніторингових досліджень підготовки

викладача вищої школи до інноваційної діяльності в процесі його професійного становлення.

Таким чином, процес професійного становлення викладача вищої школи, зорієнтованого на інноваційну діяльність, передбачає його постійне удосконалення в процесі безперервної професійної освіти, виконання професійної діяльності за рахунок особистої активності.

Кохан Вероніка Павлівна
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 0000-0002-3129-9266

НОВІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ НАУКОВИМИ ДОСЛІДЖЕННЯМИ НАУКОВИХ УСТАНОВ

В статті досліджено застосовувані підходи в управлінні науковою діяльністю. Зазначено, що сьогодні в Україні домінує класичне проектне управління науковою сферою, визначені його етапи. Автором запропоновано застосовувати науковим установам новий підхід до організації наукової роботи – гнучкі методи управління науковою діяльністю (Agile), які відповідають викликам і тенденціям цифрової економіки. У статті досліджені особливості Agile-підходу та окремих його методів.

Ключові слова: управління науковою діяльністю, класичний проектний підхід, Agile-підхід, цифрова економіка, скрам, канбан.

The article deals with the applied approaches in the management of scientific research. It is stated that today in Ukraine the classical project management of the scientific sphere dominates, its stages are defined. The author offers scientific institutions to apply a new approach to the organization of scientific work - flexible methods of management of scientific activity (Agile), which meet the challenges and tendencies of the digital economy. The article explores the features of the Agile approach and its individual methods.